

PROGRAM
WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ
im. Świętej Jadwigi Królowej Polski
w Juszczyńie
2019/2020

Program został opracowany w oparciu o następujące dokumenty:

1. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 roku Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. (z późn. zm.) w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii, (Dz.U. z dnia 28 sierpnia 2015 r. poz. 1249);
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. art. 22 ust. 3 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012 r. poz. 124 oraz z 2015 r. poz. 28 i 875);
4. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (zwł. art. 72);
5. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka;
6. Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych;
7. Konwencja o Prawach Dziecka;
8. Ustawa i rozporządzenia MEN (zwł. Ustawa Prawo Oświatowe z dn. 14 grudnia 2016 r. oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, ogólnego dla branżowej szkoły I-szego stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej;
9. Karta Nauczyciela;
10. Programy narodowe i krajowe w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

WSTĘP

Wychowanie to wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, które powinno być wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki dzieci i młodzieży.

Pierwszeństwo w wychowywaniu dziecka mają jego rodzice lub prawni opiekunowie. To oni przede wszystkim kształtują charakter młodego człowieka, przekazują doświadczenia, kształtują system wartości. Szkoła pełni w tym procesie funkcję wspomagającą. Nauczyciele wspierają rodziców w dziedzinie wychowania.

Ogólnym celem wychowania jest wszechstronny rozwój osobowy uczniów, ich zdolności umysłowych oraz fizycznych, a także talentów. Praca szkoły nad rozwojem emocjonalnym, intelektualnym, społecznym, duchowym i zdrowotnym ucznia powinna przygotować go do prawidłowego funkcjonowania we współczesnym świecie.

Wychowanie młodego człowieka stanowi integralną część pracy każdego nauczyciela. Zadaniem naszej szkoły jest wyposażenie młodego człowieka w umiejętności niezbędne do funkcjonowania w rozwijającym się świecie i kontynuowania nauki. Nasza szkoła w swoich działaniach realizuje funkcję dydaktyczną, wychowawczą oraz opiekuńczą, a tworząc bogatą ofertę edukacyjną zaspokaja potrzeby uczniów oraz ich rodziców.

Przy opracowaniu Programu Wychowawczo–Profilaktycznego szkoły uwzględniono:

1. Koncepcję pracy szkoły.
2. Dotychczasowe doświadczenia szkoły i uwagi dotyczące głównych problemów opiekuńczo–wychowawczych i profilaktycznych w szkole i środowisku oraz wyniki badań przeprowadzonych na temat sytuacji wychowawczej, opiekuńczej, zagrożeń występujących w szkole i środowisku – ewaluacja wewnętrzna.
3. Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020.

KONCEPCJA PROGRAMU WYCHOWAWCZEGO

„W wychowaniu chodzi właśnie o to, ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem – o to, ażeby bardziej był, a nie tylko więcej miał; aby więc poprzez wszystko, co ma, co posiada, umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy, ażeby również umiał bardziej być nie tylko z drugimi, ale i dla drugich”

Jan Paweł II

Koncepcja naszej szkoły łączy dwie strefy oddziaływań: dydaktyczną i wychowawczą. Są one z sobą ściśle powiązane i stanowią wspólne pole działania wszystkich nauczycieli. W związku z tym dobór metod oddziaływań wychowawczych ma równie istotne znaczenie jak dobór treści nauczania.

Wychowanie dzieci należy w głównej mierze do rodziców, szkoła może jedynie dawać tu pewne wsparcie w budowaniu świata wartości dziecka, w oparciu o te same ideały, które dzieci wnoszą z domu rodzinnego.

Święta Jadwiga Królowa Polski wybrana na Patronkę naszej szkoły przez rodziców, uczniów i wychowawców to nauczycielka wiary. Ta, która w dziesiątym roku życia została samodzielnym królem wielkiego państwa polskiego jest wzorem dla nas - wychowawców, rodziców i dzieci. Wzorem umiłowania Boga, Ojczyzny i Ludzi.

Do wychowawczych fundamentów *Programu Wychowawczego* naszej szkoły należą:

- informacja,
- rozmowa,
- powinność,
- zapobieganie,
- wolna wola.

INFORMACJA

„Zamiast niezdrowych domysłów lepsza jest zdrowa informacja”

A. Słonimski

Jednym z podstawowych czynników sprzyjających harmonijnej realizacji *Programu Wychowawczego* jest wytworzenie właściwych relacji między dziećmi i nauczycielami.

Ma temu służyć m.in. zapewnienie uczniom pełnego dostępu do informacji w zakresie:

- ✓ tematyki planowanych zajęć,
- ✓ stawianych wymagań na poszczególne stopnie szkolne,
- ✓ sposobu terminów i tematyki ocen efektów pracy,
- ✓ celów i przebiegu planowanych zajęć dydaktyczno-wychowawczych,
- ✓ nurtujących problemów, trudnych spraw, wątpliwości, które pojawiają się w ich życiu.

W zamian nauczyciele będą oczekiwać od uczniów pełnej lojalności przy realizacji zadań obowiązkowych oraz konsekwencji w wykonaniu zadań dobrowolnie podjętych przez dzieci.

ROZMOWA

„Nic pożądanszego a nic trudniejszego na ziemi, jak prawdziwa rozmowa”

A. Mickiewicz

Podjęmowanie, a wręcz inicjowanie rozmowy, dyskusji z uczniami jest jednym z podstawowych zadań wychowawczych zespołu wychowawczego.

Na bieżące rozwiązywanie problemów, istotnych spraw młodych ludzi musi znaleźć się

miejsce i czas w czasie szkolnych zajęć. Nauczyciele powinni nauczyć wychowanków rozmawiać, dyskutować, szukać argumentów, przedstawiać swoje racje, słuchać, co mówią inni, oczywiście nie zapominając, że większość problemów z punktu widzenia młodego człowieka wygląda odmiennie niż w oczach dorosłego, lecz niekoniecznie spojrzenie dziecka zawsze musi być błędne. Rolą nauczyciela jest pomóc w wyszukiwaniu właściwych rozwiązań.

POWINNOŚĆ

*„Prócz tego, co jest możliwe,
jest jeszcze to, co konieczne”
M. Dąbrowska*

Powinność, czyli moralne zobowiązanie do podjęcia działania mimo braku prawnego nakazu, powinna znaleźć swoje miejsce w układzie między nauczycielem i uczniem, obok obowiązku i wolnej woli. Nauczyciele i uczniowie mają prawo oczekiwać od siebie spełnienia swoich powinności. Każdy powinien starać się być lepszym.

ZAPOBIEGANIE

*„Uncja środków zapobiegawczych jest lepsza od tony środków leczniczych”
A. J. Cronin*

O tym, że „lepiej zapobiegać, niż leczyć” dosadnie przekonuje szkocki pisarz z XX w. Chodzi tu nie tylko o zdrowy styl życia, którego podstawą jest pełnowartościowa dieta, właściwa regeneracja organizmu i aktywność fizyczna ale także dostrzeganie i zapobieganie sytuacjom, które stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia.

WOLNA WOLA

*„Wolna wola jest niczym innym jak magiczną, silną zdolnością myślenia”
Novalis*

Dziecko w naszej szkole ma prawo do podejmowania decyzji. Może z niego korzystać przy wyborze części zadań przeznaczonych do realizacji w szkole i w domu. Wolny wybór kończy się w momencie podjęcia decyzji przez ucznia. Zadanie rozpoczęte powinno być zakończone. Nauczyciel czuwa nad przebiegiem działania i ocenia pracę ucznia.

Główne cele Programu Wychowawczego szkoły

*„Wszelka mądrość i zrozumienie
przychodzi do nas drogą miłości”
R. Wagner*

Szkoła podstawowa to czas, w którym potrzebna jest najściślejsza współpraca szkoły z domem rodzinnym. Zadaniem nauczyciela jest przede wszystkim porządkowanie najbardziej wartościowych spośród różnorodnych informacji z najbliższego otoczenia dziecka w atmosferze zrozumienia, akceptacji i szacunku. Na tym etapie edukacji, każdy młody człowiek buduje osobisty świat wartości, potrzebuje pomocy i akceptacji od najbliższych: rodziców, wychowawców, katechetów. W tym czasie kształtuje się u młodych ludzi poczucie odpowiedzialności - uczą się funkcjonowania w grupie tak, aby w przyszłości potrafili współpracować z rówieśnikami i innymi

osobami, które pojawią się na ich życiowej drodze. W punkcie centralnym pracy edukacyjnej i wychowawczej nauczycieli znajdować się będzie Uczeń i jego wszechstronny rozwój.

Treści programowe

Rozwój intelektualny:

- ✓ Rozszerzanie zainteresowań.
- ✓ Umiejętność przyswajania wiedzy.
- ✓ Umiejętność organizacji własnego czasu.
- ✓ Umiejętność planowania własnego rozwoju.
- ✓ Poszukiwanie prawdy.
- ✓ Przewycięzanie lenistwa myślowego.
- ✓ Poznawanie własnych uzdolnień.

Rozwój umiejętności:

- ✓ Umiejętność współpracy w grupie.
- ✓ Umiejętność poszukiwania informacji.
- ✓ Umiejętność uczenia się.
- ✓ Umiejętność pracy z komputerem i rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- ✓ Umiejętność komunikowania się.
- ✓ Umiejętność rozwiązywania problemów w twórczy sposób.
- ✓ Kształcenie umiejętności skutecznego komunikowania się.
- ✓ Rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów.
- ✓ Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości

Kształcenie zdolności postrzegania i kojarzenia:

- ✓ Wzmacnianie potrzeby zadawania pytań.
- ✓ Rozbudzanie ciekawości świata i ludzi.
- ✓ Wyostrenie zmysłów.
- ✓ Umiejętność obserwacji.
- ✓ Ćwiczenie pamięci.
- ✓ Zdolność kojarzenia.
- ✓ Poznawanie własnego środowiska, Ojczyzny, Europy.

Ukierunkowanie uczuć i emocji:

- ✓ Kształcenie umiejętności funkcjonowania w grupie.
- ✓ Poznawanie osób będących autorytetem w środowisku lokalnym.
- ✓ Rozbudzanie poczucia dumy narodowej poprzez wyjazdy i wyjścia poświęcone poznawaniu historii, przyrody i kultury państwa polskiego.
- ✓ Poszukiwanie korzeni, kształcenie świadomości własnego pochodzenia.
- ✓ Poznawanie warunków życia ludzi w przeszłości.
- ✓ Wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego, w tym koleżeństwa i przyjaźni.
- ✓ Wzmacnianie więzi rodzinnych, małej i dużej Ojczyzny.

- ✓ Wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych.
- ✓ Umiejętność kontaktowania się z innymi – poszukiwanie przyjaciół w kraju, Europie i Świecie.
- ✓ Poznawanie własnej sfery uczuciowej.
- ✓ Opanowanie emocji.
- ✓ Oddzielenie sądów, ocen od wpływów uczuć.
- ✓ Kształtowanie wrażliwości uczuciowej.
- ✓ Umiejętność współpracy z innymi.

Rozwój moralny:

- ✓ Uświadomienie podstawowych zasad i reguł obowiązujących w relacjach międzyludzkich.
- ✓ Umiejętność mówienia „nie”-asertywność.
- ✓ Uczenie brania na siebie odpowiedzialności za własne czyny i słowa.
- ✓ Uczenie myślenia wartościującego.
- ✓ Rozpoznawanie własnych mocnych i słabych stron, zalet i wad.
- ✓ Rozumienie otaczającej rzeczywistości.
- ✓ Przejawianie wrażliwości moralnej.
- ✓ Odwaga cywilna.
- ✓ Świadome posłuszeństwo.
- ✓ Autentyzm działań, otwartość, ufność.
- ✓ Rozwój szacunku dla dobra wspólnego i postaw pro-społecznych.

Rozwój duchowy:

- ✓ Poznawanie historii i tradycji naszego narodu, budzenie świadomości narodowej i chrześcijańskiej.
- ✓ Poznawanie historii i odwiedzanie najbliższych miejsc kultury, tradycji i pamięci narodowej.
- ✓ Umiejętność spędzania wolnego czasu, dobrej zabawy, świętowania (wyjazd do teatru, przedstawienia, wysłuchanie koncertu, książka, polskie święta i tradycyjne zabawy).
- ✓ Zdolność do głębokiego kontaktu z drugim człowiekiem – empatia.
- ✓ Otwartość na dobro, prawdę, piękno i sprawiedliwość.
- ✓ Poszukiwanie wzniosłych ideałów.
- ✓ Kształcenie postaw twórczych.

Kształcenie woli:

- ✓ Kształcenie umiejętności stawiania sobie celów i osiągania ich.
- ✓ Animacja działań.
- ✓ Uczenie bycia aktywnym.
- ✓ Uczenie pracowitości, rzetelności i wytrwałości.
- ✓ Przygotowanie do dokonywania odpowiednich wyborów życiowych.

Kształtowanie poczucia estetyki:

- ✓ Poznawanie wielkości i różnorodności świata przy wykorzystaniu środków audio-wizualnych, czasopism, Internetu.
- ✓ Zapoznanie z przedstawieniem teatralnym, filmem, utworami muzycznymi, dziełami literackimi wielkich twórców europejskich i światowych.
- ✓ Poszukiwanie własnego miejsca w kulturze europejskiej (sławni Polacy, sławne wydarzenia).
- ✓ Rozwijanie postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej poprzez

- poznawanie najbliższego otoczenia i specyfiki swojego regionu, bliskie wycieczki krajoznawcze.
- ✓ Poznawanie legend, baśni i tradycji regionalnych.
 - ✓ Uważnianie na wartości ponadczasowe wobec postępu cywilizacji i techniki.
 - ✓ Rozbudzanie wrażliwości na piękno.
 - ✓ Poznawanie dorobku kultury.

Rozwój fizyczny:

- ✓ Kształcenie sprawności fizycznej.
- ✓ Profilaktyka zdrowotna.
- ✓ Profilaktyka uzależnień
- ✓ Kształcenie umiejętności korzystania z opieki lekarskiej.
- ✓ Higiena ciała.
- ✓ Hart ciała.

Model absolwenta Szkoły Podstawowej w Juszczyńie

Uczeń Szkoły Podstawowej w Juszczyńie...

- ✓ w swoim postępowaniu kieruje się szacunkiem wobec drugiego człowieka,
- ✓ świadomie podejmuje decyzje, potrafi przewidzieć ich skutki oraz ponieść konsekwencje własnego postępowania,
- ✓ jest tolerancyjny, kulturalny, respektujący ogólnie przyjęte normy społeczne,
- ✓ jest asertywny, odpowiednio reaguje w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa własnego i innych,
- ✓ potrafi zdecydować o kierunku dalszego kształcenia i wyborze zawodu,
- ✓ potrafi właściwie posługiwać się technologią informacyjną,
- ✓ pracuje nad własnym rozwojem, budując swój system wartości,
- ✓ zna i szanuje historię, kulturę i tradycję swojego regionu oraz narodu,
- ✓ jest patriotą i ma poczucie tożsamości narodowej,
- ✓ jest wrażliwy na piękno i dziedzictwo kulturowe.

DOTYCHCZASOWE DOŚWIADCZENIA SZKOŁY

1. Analiza uwarunkowań lokalnej społeczności

Analizując mocne i słabe strony lokalnego środowiska, nie sposób nie wspomnieć o uwarunkowaniach geograficznych Juszczyna. Jest to mała wioska leżąca w pobliżu trzech niewielkich miasteczek. Znajduje się tu szkoła podstawowa, świetlica-filia Domu Kultury w Makowie Podhalańskim, OSP- w której działa drużyna młodzieżowa, LKS „Naroże”, Ośrodek Zdrowia i Kościół Parafialny, który stanowi bardzo ważny element w wychowaniu i rozwoju młodych ludzi.

Aktywnie działającą organizacją, która zrzesza wokół siebie niewielką liczbę naszych uczniów, jest zespół folklorystyczny *Zbyrcok* i jego wersja dla młodszych członków - *Zbyrccek*.

Rodzice uczniów wspierają nauczycieli w działalności profilaktyczno-wychowawczej. Współpracują w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych. Angażują się w pomoc potrzebującym, zwłaszcza materialną. W przeprowadzanych przez placówkę badaniach ankietowych większość uczniów wskazało na dom rodzinny, jako czynnik mający najistotniejszy wpływ na ich życie. Spory odsetek rodzin utrzymuje się z pracy za granicą naszego kraju a większość mam naszych uczniów nie pracuje.

Mimo wsparcia finansowego państwa (programy 500+ i 300+) wielu uczniów przyznaje się do braków finansowych i problemów materialnych. Nie wszyscy uczniowie korzystają z organizowanych wyjazdów i wycieczek. Bywa, że uczniowie potrzebują dofinansowania posiłków w szkole.

Analizując powyższe można stwierdzić, że do najważniejszych zasobów społecznych, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego rozwoju młodego pokolenia są współdziałające ze sobą i uzupełniające się podmioty:

- ✓ rodzice,
- ✓ szkoła,
- ✓ Kościół.

2. Bilans zasobów szkolnych

Nasza placówka zatrudnia pedagoga i doradcę zawodowego w jednej osobie, logopedę, oligofrenopedagogów oraz nauczycieli przedmiotowców. Wszyscy posiadają wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym. Stale podnoszą swe kompetencje poprzez liczne szkolenia, warsztaty i kursy doskonalące dotyczące wychowania i profilaktyki. Nauczyciele biologii, przyrody i edukacji wczesnoszkolnej są przygotowani do realizacji programów profilaktycznych związanych z promocją zdrowia i zapobieganiem stosowaniu środków psychoaktywnych.

W naszej szkole zdecydowanie brakuje psychologa-socjoterapeuty, który mógłby pracować z uczniami wykazującymi zaburzenia emocjonalne i trudności w relacjach z rówieśnikami.

W naszej szkole znajduje się sala gimnastyczna oraz mniejsza salka do gimnastyki korekcyjnej. Posiadamy pracownię komputerowe, klasopracownię, sale dla przedszkolaków oraz stołówkę.

W szkole prężnie działa grupa wolontaryjną, współpracująca z ośrodkiem OREW działającym w Juszczynie, a także wspierająca najbardziej potrzebujące rodziny Juszczynie. W naszej placówce prowadzone są zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania.

3. Oczekiwania rodziców na podstawie przeprowadzonej ankiety

Jednym z głównych zadań wychowawczych szkoły jest współpraca i wspieranie rodziców w realizacji ich koncepcji wychowania. To rodzina jest pierwszym i naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym przychodzi na świat dziecko. To w niej kształtowane są fundamenty funkcjonowania młodego człowieka i to właśnie rodzice powinni brać odpowiedzialność za jego wychowanie w dłuższej perspektywie czasowej. Wobec powyższych uwarunkowań, aby poznać oczekiwania rodziców, przeprowadzono wśród nich ankietę. Wzięło w niej udział 60 osób (po kilku z każdej klasy wybieranych losowo).

Ankieta składała się z trzech części. Pierwsza część dotyczyła ustosunkowania się rodziców do kwestii rozwoju ich dziecka: w obrębie rozwoju: fizycznego, emocjonalno-społecznego, intelektualnego, duchownego i moralnego. Druga część dotyczyła udzielenia informacji na temat przyszłości dziecka w sferze edukacyjnej i społecznej. Natomiast trzecia część odnosiła się do oczekiwań rodziców wobec nauczycieli i szkoły. Wyniki z przeprowadzonej ankiety przedstawiają się następująco:

W odpowiedziach na pytanie: *Co jest ważne dla Państwa w obrębie rozwoju Waszego dziecka?* w sferze rozwoju fizycznego najczęściej wskazywaną była **umiejętność aktywnego spędzania wolnego czasu (73%)**. W drugiej kolejności rodzice zaznaczyli **umiejętność zdrowego odżywiania się (47%)**. Tyle samo ankietowanych wybrało odpowiedź dotyczącą posiadania **wiedzy na temat zdrowego stylu życia**.

W sferze rozwoju emocjonalno-społecznego 67% ankietowanych wskazało **umiejętność rozwiązywania problemów**. Ponad połowa (57%) rodziców zaznaczyła **umiejętność funkcjonowania w grupie**. Niewiele mniej, bo 52% ankietowanych, wskazało **umiejętność panowania nad emocjami**.

W sferze rozwoju intelektualnego najczęściej zaznaczaną odpowiedzią było **rozwijanie zainteresowań (67%)**. Ankietowani rodzice często wskazywali odpowiedź dotyczącą **poznawania własnych uzdolnień i mocnych stron (55%)**, a także **przygotowanie do wyboru zawodu i przyszłej szkoły (52%)**.

W sferze rozwoju duchowego i moralnego dla zdecydowanej większości rodziców (87%) **ważne jest poczucie odpowiedzialności za swoje słowa i czyny**. Niemal połowa (47%) ankietowanych zaznaczyła **umiejętność mówienia „nie”**. Rodzice zwrócili również uwagę na **rozwój szacunku dla dobra wspólnego (43%)**.

W pytaniu: *Jakie aspiracje życiowe i edukacyjne przewidujecie Państwo dla swojego dziecka?* najwięcej rodziców (42%) uważa za najważniejsze **zdobycie wykształcenia** przez ich dziecko **przynajmniej na poziomie średnim**. Dla rodziców ważne jest również podjęcie studiów, aby zdobyć wyższe wykształcenie (25%), ale także ukończenie szkoły zawodowej i zdobycie dobrego zawodu (22%).

W pytaniu: *Jakie oczekiwania mają Państwo wobec nauczycieli i szkoły?* ankietowani rodzice zwrócili uwagę przede wszystkim na **rzetelne przekazanie wiedzy przez nauczycieli (85%)**. Istotne dla rodziców jest także **prowadzenie dodatkowych zajęć dla uczniów słabych (60%)**. Dla ponad połowy rodziców (53%) ważne jest też **rozwijanie zainteresowań** poprzez organizację kółek zainteresowań, zajęć dodatkowych oraz przygotowanie do wyboru przyszłej szkoły i zawodu.

4. Diagnoza w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem i tytoniem

Na podstawie przeprowadzonej w czerwcu 2019 r. diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników ryzyka i czynników chroniących - ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z używaniem narkotyków, alkoholu oraz tytoniu - uzupełniono *Program Wychowawczo-Profilaktyczny Szkoły Podstawowej w Juszczyźnie*.

Aby zdiagnozować czynniki ryzyka i czynniki chroniące oraz zaplanować działania profilaktyczno-wychowawcze w szkole, dokonano analizy środowiska szkolnego poprzez badania ankietowe uczniów klas V-VIII. Do sformułowania wniosków posłużyły także obserwacje, rozmowy z badanymi, ich rodzicami, wychowawcami, nauczycielami, pracownikami szkoły i in. oraz analiza dokumentów (dzienników, wpisów uwag, frekwencji, zeszytów wychowawcy itp.).

Czynniki chroniące – to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego, efekty ich wzajemnego współdziałania, których występowanie zwiększa odporność na działanie czynników ryzyka. Przykłady czynników chroniących: silna więź emocjonalna z rodzicami, zainteresowanie nauką, regularne praktyki religijne, poszanowanie norm, wartości, autorytetów, tradycji.

Czynniki chroniące zdiagnozowane w naszej szkole:

Lp.	CZYNNIK CHRONIĄCY	2018	2019	TENDENCJA
1.	Dobry kontakt z rodzicami	76%	99%	wzrost
2.	Wsparcie przyjaciół	76%	95%	wzrost
3.	Radość i zadowolenie z życia	73%	72%	spadek o 1%
4.	Dobry kontakt z rodzeństwem	71%	90%	wzrost
5.	Udział w praktykach i uroczystościach religijnych	64%	95%	wzrost
6.	Dobre samopoczucie w szkole	60%	95%	wzrost
7.	Odrabianie lekcji	60%	90%	wzrost
8.	Dobre samopoczucie psychiczne	57%	72%	wzrost
9.	Przekonanie, że nauka pomaga w osiągnięciu celów życiowych	55%	79%	wzrost
10.	Posiadanie mentora	52%	90%	wzrost

Czynniki ryzyka - to indywidualne cechy i zachowania uczniów, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego współdziałania. Wiążą się w wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia zachowań ryzykownych, które stanowią zagrożenie dla prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa, funkcjonowania społecznego uczniów.

Czynniki ryzyka zdiagnozowane w naszej szkole:

L.p.	CZYNNIK RYZYKA	2018	2019	TENDENCJA
1.	Przebywanie w środowisku młodzieży, gdzie używa się narkotyków	27%	17%	spadek
2.	Doświadczenie problemów psychicznych (złego samopoczucia, przygnębienia, zestresowania, problemów emocjonalnych)	27%	28%	wzrost o 1%
3.	Wczesny wiek inicjacji alkoholowej	25%	3%	spadek
4.	Doświadczenie przemocy na terenie	24%	15%	spadek

	szkoły lub w jej pobliżu			
5.	Wczesny wiek inicjacji nikotynowej	22%	4%	spadek
6.	Częste granie w gry komputerowe	21%	56%	wzrost
7.	Kłótnie i konflikty wśród domowników	20%	5%	spadek
8.	Agresja jako sposób rozwiązywania problemów	nie podlegał badaniu	29%	nowy czynnik ryzyka – konieczne działania profilaktyczne

Wnioski, które posłużą do zdefiniowania działań profilaktycznych i wychowawczych w roku szkolnym 2019/2020:

1. **Mocną stroną środowiska**, w którym funkcjonują uczniowie naszej szkoły, są **czynniki chroniące** – wzrost w 9 na 10 czynników badanych ankietą, wśród których najmocniej zaznacza się grupa czynników związanych z **domem rodzinnym** oraz **relacjami koleżeńskimi**: dobry kontakt z rodzicami i rodzeństwem, wsparcie przyjaciół. 95% ankietowanych **dobrze czuje się w szkole**. Taka sama liczba badanych przyznała się do **praktyk religijnych**. 90% wskazań dotyczyło obecności w szkole osoby, której uczniowie mogą opowiedzieć o swoich problemach (**mentor**) – należy dbać o utrzymanie wysokich wyników dla ww. czynników.
2. Mimo wsparcia ze strony najbliższych oraz dobrego samopoczucia w szkole, **dobrze samopoczucie psychiczne** deklaruje jedynie 72% ankietowanych uczniów. Tyle samo przyznaje, że cechuje ich **radość i zadowolenie z życia**. Należy bardziej szczegółowo zbadać, dlaczego nie istnieje współzależność dla czynników chroniących związanych z domem rodzinnym i przyjaciółmi oraz ich pozytywnym wpływem na stan psychiczny uczniów.
3. Na podstawie przeprowadzonych wśród uczniów ankiet zauważa się znaczący (o 35%) wzrost czynnika ryzyka w zakresie *Częste granie w gry komputerowe*. **Niezbędna i konieczna jest edukacja uczniów i rodziców w zakresie negatywnych skutków nadmiernego poświęcania czasu grom komputerowym**.
4. Jako problem wyłania się zagrożenie agresją - 29% badanych wskazało agresję jako sposób rozwiązywania problemów. **Należy ukazać uczniom inne metody radzenia sobie w sytuacjach problemowych**.
5. **Uświadomić uczniom, co to jest i na czym polega godność i szacunek w stosunku do drugiego człowieka i samego siebie**.
6. Na podstawie obserwacji, rozmów z uczniami, nauczycielami i rodzicami zauważa się problem **nadmiernego hałasu** podczas przerw na korytarzach, w szatni, na stołówce szkolnej, w świetlicy, czytelnicy, na podwórku szkolnym itp.
7. Ważną sprawą jest szybkie reagowanie na zdarzające się zachowania uczniów (zwłaszcza niepożądane). Dlatego proponujemy wprowadzić **apele** zwoływane przez dyrektora szkoły (nie tylko w sytuacjach kryzysowych), na których społeczność szkolna uzyska informacje dotyczące spraw bieżących.

5. Identyfikacja sukcesów wychowawczych i profilaktycznych szkoły

Nasi wychowankowie są zawsze chętni do niesienia pomocy innym. W szkole organizowane są różne akcje charytatywne, w które włącza się cała społeczność szkolna. Co roku w okresie świątecznym przygotowywane są paczki dla najuboższych mieszkańców naszej wioski. Grupa wolontariuszy dba o mikołajkowe upominki dla wychowanków Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Juszczynie.

Grupa Misyjna przekazuje zebrane środki finansowe na pomoc misjonarzom w Ameryce Południowej. Wychowawcy wraz z zespołami klasowymi angażują się w akcje „góra grosza”. Nauczyciele uczący w klasach młodszych organizują loterie fantowe, z których dochód wspiera domy dziecka i inne placówki opiekuńcze.

Uczniowie Szkoły Podstawowej reagują na przemoc i krzywdę wyrządzaną innym. Przeciwdziałają się zachowaniom sprawiającym innym ból i przykrość. W przypadkach naruszania godności osobistej kolegów czy koleżanek zwracają się do nauczycieli, pedagoga czy dyrektora z prośbą o interwencję. Trwają przy pokrzywdzonych, wspierają ich.

Chętnie rozwijają swoje zainteresowania uczestnicząc w zajęciach pozalekcyjnych. Poglębiają na nich wiedzę z różnych przedmiotów, co przynosi efekty w postaci lepszych wyników w nauce. Dbają o swój rozwój fizyczny poprzez uczestnictwo w zajęciach sportowych, tanecznych. Nie zapominają także o rozwoju ducha: wyjeżdżają do teatrów, kin, uczestniczą w spotkaniach kółka teatralnego, chóru.

6. Identyfikacja porażek wychowawczych i profilaktycznych szkoły (2018)

Stosowanie używek – niestety wśród naszych uczniów zdarzają się przypadki palenia papierosów, spożywania alkoholu, a nawet innych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z badań ankietowych jest to niewielki odsetek (około 4% przyznaje się do regularnego palenia papierosów, 2% do regularnego spożywania alkoholu). Niepokoi jednak fakt, że do zdarzeń tych według 14% procent badanych dochodzi w szkole. Wątpliwości budzi także edukacja dotycząca skutków stosowania środków psychoaktywnych (4% nie wie nic na ten temat, a dla 18% wiedza jest tylko częściowa).

Brak pełnego zaangażowania uczniów w proces edukacyjny- Wielu naszych uczniów nie wykorzystuje swojego potencjału intelektualnego i swoich możliwości. Skutkuje to słabymi wynikami w nauce i niskimi osiągnięciami podczas sprawdzianów, czy egzaminów. Skrajne sytuacje kończą się brakiem promocji do klasy wyższej, a co za tym idzie brakiem poczucia własnej wartości, zaburzeniem bezpieczeństwa.

7. Identyfikacja problemów i oczekiwań nauczycieli (2018)

Badania ankietowe przeprowadzone wśród nauczycieli pozwoliły określić ich potrzeby problemy i oczekiwania. Zdecydowana większość kadry pedagogicznej naszej szkoły oczekuje poprawy w następujących obszarach:

- ✓ Dbanie o „dyscyplinę” podczas zajęć i przerw między lekcjami
- ✓ Przepływu informacji
- ✓ Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych i trudnych sytuacjach wychowawczych

Nasi nauczyciele i wychowawcy zwracają uwagę, aby proces wychowania cechował się podmiotowym traktowaniem ucznia, kreatywnością wychowawczą oraz akceptacją możliwości i ograniczeń wychowanków. Wszyscy starają się, aby popełniać jak najmniej błędów wychowawczych, bo tak naprawdę nie da się ich całkiem uniknąć w zderzeniu z trudną rzeczywistością.

Wspieramy wszechstronny rozwój osobowy dzieci w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym i duchowym. Kształtujemy dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie.

8. Ocena potencjałów i możliwości rozwojowych uczniów 2019/2020

- 1) Ocenianie wewnętrzne pokazuje, że uczniowie naszej szkoły nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego, bo uzyskują promocję do klas programowo wyższych i kończą szkołę.
- 2) Uczniowie klasy ósmej osiągnęli zadowalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego – staniny 6 i 7.
- 3) Uczniowie uzdolnieni rozwijają swoje zainteresowania i kompetencje, osiągają sukcesy w zawodach i konkursach (często reprezentują szkołę na szczeblu powiatowym, uzyskując wyróżnienia i punktowane lokaty; są laureatami olimpiad i konkursów).
- 4) Uczniowie nie osiągają jednak znaczących sukcesów w konkursach przedmiotowych realizowanych przez Małopolskiego Kuratora Oświaty (najlepszy wynik - udział w etapie powiatowym).
- 5) Znacząca ilość uczniów z opiniami PPP o dostosowaniu wymagań edukacyjnych ma problemy w uczeniu się.
- 6) Z analizy średnich ocen uzyskanych przez poszczególne zespoły klasowe wynika, że uczniowie naszej szkoły wykazują średni potencjał intelektualny.

Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020

Na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148) ustalono następujące kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2019/2020:

1. Profilaktyka uzależnień w szkołach i placówkach oświatowych.
2. Wychowanie do wartości przez kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych.
3. Wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.
4. Rozwijanie kompetencji matematycznych uczniów.
5. Rozwijanie kreatywności, przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych uczniów, w tym bezpieczne i celowe wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego.
6. Tworzenie oferty programowej w kształceniu zawodowym. Wdrażanie nowych podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego.

TREŚCI SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO

Projektując program profilaktyczny wzięliśmy pod uwagę uwarunkowania środowiskowe, etap rozwoju, na którym znajdują się nasi uczniowie oraz problemy w funkcjonowaniu wychowanków ujawnione w wyniku przeprowadzonej diagnozy.

Profilaktyka to podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych. Działania profilaktyczne prowadzone są na trzech poziomach, w zależności od stopnia ryzyka:

- **profilaktyka uniwersalna** skierowana jest do wszystkich uczniów, bez względu na stopień ryzyka – całej społeczności szkolnej. Podejmowane działania skupiają się wokół zagadnień związanych z promocją zdrowego stylu życia, rozwijaniem postawy dbałości o zdrowie własne i innych ludzi, umiejętności dokonywania świadomych wyborów. To również rozwijanie postawy asertywności, kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sytuacji przeżywania trudnych sytuacji życiowych. Profilaktyka uniwersalna ma na celu przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych lub opóźnienie inicjacji. Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej realizowane są przede wszystkim przez nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych.
- **profilaktyka selektywna** skierowana jest do grupy zwiększonego ryzyka, czyli do osób, które w stopniu wyższym niż przeciętny są narażone na rozwój zaburzeń. Profilaktyka selektywna koncentruje się na zagrożonych grupach młodzieży, osobach, które cechuje wysoka ekspozycja na czynniki ryzyka. Celem jest tworzenie warunków, które umożliwiają wycofanie się z zachowań ryzykownych. Działania w zakresie profilaktyki selektywnej prowadzone są przez psychologów i pedagogów szkolnych, specjalistów w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, a także wykwalifikowanych realizatorów programów profilaktycznych.
- **profilaktyka wskazująca** skierowana jest do grupy, w której rozwinęły się już symptomy zaburzeń, w tym związane z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Obejmuje ona działania interwencyjne i terapeutyczne, mające na celu zablokowanie pogłębiania się zaburzeń i zachowań destrukcyjnych oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego funkcjonowania społecznego (resocjalizacja).

Według założeń programu, w szkole będzie prowadzona przede wszystkim **profilaktyka uniwersalna**, a wobec uczniów wymagających bardziej zaawansowanej aktywności – szkoła przewiduje działania z zakresu **profilaktyki selektywnej**.

ZADANIA UCZESTNIKÓW I REALIZATORÓW PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO SZKOŁY

Rodzice:

- ✓ współdziałają w planowaniu i realizowaniu działań szkoły,
- ✓ aktywnie uczestniczą w życiu szkoły,
- ✓ współdziałają w organizowaniu imprez i uroczystości szkolnych,
- ✓ wspierają dyrektora, pedagoga, wychowawców i nauczycieli w podejmowanych przez nich działaniach,
- ✓ służą wiedzą, doświadczeniem i pomocą,
- ✓ dbają o właściwą formę spędzania czasu wolnego przez dzieci,
- ✓ systematycznie kontaktują się z wychowawcą,
- ✓ aktywnie uczestniczą w rozwiązywaniu pojawiających się problemów dotyczących ich dzieci.

Wychowawcy klas:

- ✓ dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie,
- ✓ wspierają uczniów w rozwoju,
- ✓ koordynują pracę wychowawczo-profilaktyczną w zespole klasowym,
- ✓ wspólnie z pedagogiem dokonują rozpoznania sytuacji rodzinnej i osobistej ucznia,
- ✓ wnioskuje o objęcie wychowanków pomocą psychologiczno-pedagogiczną,
- ✓ informują rodziców o proponowanych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- ✓ integrują i kierują zespołem klasowym,
- ✓ wykorzystują potencjał grupy do wspierania jej członków, oceniają zachowania uczniów,
- ✓ wdrażają do samooceny postępów w zachowaniu, nadzorują realizację obowiązku nauki / obowiązku szkolnego,
- ✓ promują osiągnięcia klasy i pojedynczych uczniów,
- ✓ inspirują pracę zespołową w klasie, przydzielają zespołom zadania na rzecz klasy, szkoły i środowiska oraz wspólnie oceniają stopień ich realizacji,
- ✓ współdziałają z nauczycielami uczącymi w klasie współpracują z rodzicami,
- ✓ współpracują z dyrektorem szkoły, pedagogiem, pielęgniarką,
- ✓ współdziałają z instytucjami pracującymi na rzecz dziecka, policją, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądami rodzinnymi w porozumieniu z dyrektorem i pedagogiem,
- ✓ wspólnie z pedagogiem popularyzują wiedzę psychologiczno-pedagogiczną wśród rodziców i podnoszą ich kompetencje wychowawcze,
- ✓ wspólnie z pedagogiem zabiegają o różne formy pomocy wychowawczej i materialnej dla uczniów,
- ✓ opracowują plan pracy wychowawczej uwzględniając potrzeby klasy.

Nauczyciele:

- ✓ oddziałują wychowawczo na uczniów niezależnie od przypisanych im funkcji dydaktycznych,
- ✓ odpowiadają za zdrowie i bezpieczeństwo dzieci podczas pobytu w szkole, podczas wyjazdów i wycieczek,
- ✓ zapoznają uczniów z wymaganiami edukacyjnymi oraz formami i sposobami oceniania,
- ✓ kontaktują się z rodzicami w przypadku pojawiających się problemów,
- ✓ udzielają pomocy w przezwyciężaniu niepowodzeń szkolnych opierając się na rozpoznane potrzeby uczniów, informują o potrzebach związanych z problemami w nauce oraz o przejawianych zdolnościach,
- ✓ wspierają swoją postawą i działaniami pedagogicznymi rozwój psychofizyczny uczniów, ich zdolności i zainteresowania,

- ✓ inspirują uczniów do twórczych poszukiwań, aktywności i samodzielności,
- ✓ kształcą i wychowują dzieci w duchu patriotyzmu,
- ✓ reagują na przejawy nietolerancji, dyskryminacji i innych negatywnych zachowań,
- ✓ dostosowują wymagania edukacyjne do specyficznych potrzeb ucznia,
- ✓ współtworzą atmosferę życzliwości i zrozumienia, budzą szacunek swoją wiedzą, kompetencją i postawą,
- ✓ realizują w toku pracy treści i cele programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

Uczniowie, Samorząd Uczniowski:

- ✓ przestrzegają zapisów zawartych w *Statucie Szkoły* i obowiązujących regulaminach,
- ✓ współorganizują imprezy i akcje szkolne,
- ✓ znają i przestrzegają norm zachowania obowiązujących członków społeczności szkolnej,
- ✓ akceptują innych uczniów i szanują ich prawa,
- ✓ współtworzą społeczność szkolną korzystając z prawa do samorządności,
- ✓ kierują swym rozwojem i stają się coraz bardziej samodzielni,
- ✓ prowadzą zdrowy tryb życia,
- ✓ mają szacunek do kultury, języka i tradycji narodowej.

Celem realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego jest stworzenie takiej szkoły, w której:

- ✓ panuje miła, przyjazna i życzliwa atmosfera, oparta na wysokiej kulturze osobistej, wzajemnym szacunku i akceptacji, w której brak jest agresji, przemocy i dyskryminacji,
- ✓ inicjujemy i aktywnie uczestniczymy w życiu społeczności lokalnej, uwzględniając w swoich działaniach problematykę zdrowotną i profilaktykę uzależnień,
- ✓ wychowujemy do wartości i patriotycznych postaw uczniów,
- ✓ nauczyciele wpajają właściwe normy społeczne egzekwują ich przestrzeganie,
- ✓ uczniowie zdobywają informacje na temat zagrożeń i sposobów radzenia sobie z nimi,
- ✓ uczniowie zdobywają wiedzę i umiejętności, wszechstronnie rozwijają swoje zainteresowania, które przygotowują ich do dalszego procesu kształcenia,
- ✓ nauczyciele poprzez swoją aktywność uczą młodego człowieka pracy na rzecz środowiska, kształtują postawę otwartości, przedsiębiorczości, kreatywności i bezinteresowności,
- ✓ rodzice są odpowiedzialni za budowanie systemu wartości u swoich dzieci, wspierają nauczycieli, współuczestniczą w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów,
- ✓ poprzez doradztwo zawodowe uczniowie pozyskują wiedzę o środowisku pracy w wybranych zawodach, uczą się rozpoznawać i określać własne zainteresowania.

Realizację programu wychowawczo-profilaktycznego wspierać będą instytucje:

- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Makowie Podhalańskim,
- ✓ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Makowie Podhalańskim,
- ✓ Komenda Policji w Makowie Podhalańskim,
- ✓ Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej– Kuratorzy Sądu Rodzinnego i Nieletnich,
- ✓ Urząd Miasta i Gminy w Makowie Podhalańskim,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Juszczynie,
- ✓ Parafia w Juszczynie,
- ✓ Ośrodek Zdrowia w Juszczynie,
- ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

EWALUACJA

Program Wychowawczo-Profilaktyczny Szkoły Podstawowej w Juszczyźnie będzie każdego roku w miarę wynikających potrzeb poddawany ewaluacji.

Każdy wychowawca będzie dokonywał ewaluacji klasowego planu wychowawczego i będzie przedstawiał jej wyniki dwa razy w roku na zebraniu analitycznym.